

POWIESIĆ (39) *vb pf*

o oraz e jasne.

inf powiesić (5). ◇ *fut 3 sg* powiesi (7). ◇ *3 pl* powieszą (2). ◇ *praet 2 sg m -ś* powiesił (1). ◇ *3 sg m* powiesił (6). *f* powiesiła (1). ◇ *1 pl m pers -smy* powiesili, [powiesili(s)my] (1). ◇ *3 pl m pers* powiesili (5). ◇ *imp 2 pl* powieszmy (1). ◇ *con 3 sg m by* powiesił (2). ◇ *impers praet* powiesz(o)no (4). ◇ *con by* powiesz(o)no (1). ◇ *part praet act* powiesiwszy (3).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVII w.

1. Umieścić w taki sposób, aby zwisał(o) [kogo, co] (19) :

powiesić przez co (2): CHłop przez ramię powiesił Liń przedawając *RejFig* Bb3, Bb3.

powiesić na czym, na kim (7): Ale y Kárlowie twoi kthorzy byli po wieżách twoich/ fáydaki swoie powiefili ná murách twoich w okrąg *Leop Ez* 27/11. *Cf* »na sobie powiesić«, »na szyi powiesić«.

powiesić gdzie [w tym: u czego (2), nad kim, nad czym (2), w czym (1)] (5): Y powiesił go nád łobą [miód w bani]/ Ku ścienie kędy legał głową. *BierEz* Q3; *RejWiz* 7v; *RejFig* Dd8; *BudBib* 2.Reg 4/12. *Cf* »u szyje powiesić«.

W porównaniu (1): Iuż sie mieni iey zacność w onym márnym łmrodzye/ Iákoby zacny Smárąg powiesił w wychodzye. *RejWiz* 7v.

Zwroty: »za nogi powiesić« (1): gdyby kogo choday zártem zá nogi powiefzono/ y pythano go/ á iuż sie każełz vciąć? powiedziały/ ále sie boię bych sie nie łtukł. *RejZwierc* 166v.

»powiesić [= włożyć] pancierz« (1): [Oracz myślał o stanach ludzkich] Ktorychby miał náłładować: Rzekąc/ iáko ci żołnierze/ Powiesiwłzy łwe pánczerze: Ták sie prętko wzbogácił *BierEz* Pv.

»na sobie powiesić« (1): Ten kamień [rubeus] ięłtli ktho na łobie powiefi: niebędzie widział w noczy łnow złych/ ani łtraźliwych. *FalZioł* IV 57b.

»(na sznorze) na szyi, na szyję, u szyje powiesić« [szyk zmienny] (5:1:1): CRifolectrus ięłtkamień [!] na kftałt złota/ ten kamień gdy gi kto powiefi na łzygi/ tedy pomaga, naprzeciw ográźkam [tj. dreszczom] *FalZioł* IV 51a, IV 50b; *RejKup* d3; *RejPos* 37; ięłzcze nie to práwe łláchećtwo/ gdy cnotámi nie będzie ozdorbione/ iż go ták zową/ álbo iż łygnęł z iákim herbem ná páłcu nośi/ álbo iż gi ná łznorze ná łzygi powiefi *RejZwierc* 52, 17, 144v.

Przen (2) :

Zwroty: »powiesić na kołku« = *nie korzystać* (1): Przywileie powieszmy ná kołku/ A ty wedła páná śiáđź/ páchołku. *KochPieś* 23.

»nad zadkiem [= tak, aby nie widzieć] powiesić« (1): Non videmus manticae quod in tergo est, Inłze widzimy á łámi łiebie nie/ Cudze wylłępy nam w oczu łkwią, á łwoyełmy nád zádkiem powiesili. *Mącz* 208c.

2. Zadać śmierć przez powieszenie; punire suspendio HistAl; suspendere PolAnt [kogo] (17) : *LibLeg* 11/94; *LibMal* 1545/106; *HistAl* C4; *RejWiz* 19; *RejZwierc* 31; [Jaszek z Melsztyna rajtarów] wiele poimawłzy ták łláchty iáko prółthych/ powiefił y rozmáitęmi mękámi potrapił. *BielKron* 373v, 114v, 115v, 174v, 182; *RejZwierc* 132v; Zás [faraon] przełožonego nád piekárzmi powiesił iáko był im wylłóżył Iozef. *BudBib* Gen 40/22; *CiekPotr* 41.

Zwroty: »sam się dać powiesić« (1): [*Gielorych, będąc oblężony*] Ze żadnym obyczaiem nie mógł się obronić/ Kazał zamek otworzyć/ sam się dał powiesić. *RejZwierc* 19v.

»na szubienicy powiesić« (1): A rzekłszy to przykazał Ricerzom łwym aby poły Dariuśowe poimáli á ná łzubienicy powieścić kazáli [*ut nuntios Darii caperent, ipsosque crucis patibulo torquerent*] *HistAl* C4v.

a. *Ukrzyżować* (2) : Miedzy łwe włafne/ przyłzedł, iegoż nie przyięli/ Páná ławy vkrzyżowáli/ z łotry go powiešili *ArtKanc* E9v; Biłem zá cię pogány, rózami wielkimi, á tyś mię záś zraniłwzy, powiešil miedzy złemi. *ArtKanc* E14v.

3. *Schylić w dół, zwiesić na znak smutku lub rezygnacji, opuścić* (3) :

Zwroty: [»łeb powiesić«: Drugi gra/ wykrzyka/ biełiáduie/ [...]. Powołánia łwego nie pilnuye/ A grołzem Oycowłkim zle łzáfuye. Wyęc potym chodzi łeb powiešiwłzy / Oyczyznę łwą márníe vtráciwłzy. *WirzbGosp* A2v.]

»nos powiesić« = *schylić głowę* (2): Połowie/ widzę/ idą noły powiešiwłzy/ Znác że nie po łwey myłli odpráwę odnofzá. *KochOdpr* C3; Widzę iá niewefołą/ y nos powiešila/ Smętna *GosłCast* 23; [*PiotrDzien* 315].

Przen (1) :

Zwrot: »skrzydła powiesić« = *stracić ochotę na działanie* (1): A kto się bárzo rozbuia w pogodę/ Ten záłię łkrzydłá powiesi w przygodę. *KochSz* C3v.

Synonim: 3. *nachylić, nakłonić, pochylić, skłonić.*

Formacje współrdzenne cf WISIEĆ.

Cf **POWIESZONY**